

PREFACE

This edition is intended to cover the problems related to the international standard numbering of continuing resources, bibliographic control and the distribution of bibliographic information about them.

Standard identifiers become more and more important in the digital environment because they facilitate document retrieval, their identification, file management and, most of all, interconnect bibliographic records with a specific digital full-text content.

The annual meeting of directors of ISSN national agencies took place in Martynas Mažvydas National Library of Lithuania in 2004. The National Library in association with the International ISSN Centre organised a seminar titled "International Standard Numbering of Continuing Resources within the Context of Universal Bibliographic Control". The articles published in this edition have been prepared on the basis of the reports presented during the seminar. Their authors are the specialists and scholars from Croatia, Latvia, Lithuania, USA, France and Germany, who take an active participation in the activities related to the standard numbering of continuing resources, standardisation and bibliographic control. The aim of the seminar was to encourage the application of continuing resources standard numbering in the areas it had not been initiated yet. The directors of national libraries and book chambers of Byelorussia, Moldova, Kazakhstan and Uzbekistan, as well as the directors of the International ISSN Centre and national agencies and the heads of departments of Martynas Mažvydas National Library of Lithuania also participated in the seminar.

At this point the International ISSN Centre established in 1970 tackles with new problems that have never occurred before and are covered in the publication of F. Pellé, the director of the International ISSN Centre.

The identifiers as the keys to the management and access to e-serials are discussed in the publication by R.R. Reynolds.

In her publication U. Knutsen highlights the importance of regulatory documents, i.e. the agreements on legal deposit and universal international cataloguing for acquisition and cataloguing of continuing resources. The author pays particular attention to the necessity to provide information about continuing resources in expedition, which is the essential guarantee of information provision.

The publication by R. Varnienė introduces to the recent directions of bibliographic control development in Lithuania, namely the legal basis, standards and the scope of documents. A review on the dynamics and prospects of bibliographic control is also given.

In her publication A. Goldberga reports on the problems of bibliographic control in Latvia. In author's opinion, the preparation of regulatory documents and standards is most essential for the development of this activity of national libraries.

The publication by J. Zajec, the director of the National ISSN Agency of Croatia, presents a thorough analysis of organisational and functional structure of the International ISSN Network and a review on its history and international importance. In parallel with this the author presents the activities and main results of the ISSN Agency operating in the National Library of Croatia.

The serials union catalogue of Germany and its role to the bibliographic control of national documents and public awareness are presented in the publication by H. Walravens.

The other part of academic works' edition is as usually dedicated to the Lithuanian topicalities.

A. Riaubienė continues the subject analysis of books prohibited by censorship (1918–1940) initiated in the previous edition of *Bibliografija*, that allows specifying acquisition of funds and distribution of prints in the public.

In recent years the Centre of the Bibliography and Book Science of Martynas Mažvydas National Library of Lithuania has prepared and published few long-awaited and fundamental publications of the national retrospective bibliography, which have received attention from the public, bibliographers of other libraries and specialists of literature, for example, N. Lietuvninkaitė has appreciated the list of Lithuanian-Polish books of XVII century (compiled by M. Ivanovič); meanwhile, S. Narbutas has reported on "Lietuviškieji slapyvardžiai" (compiled by J. Mačiulis).

The publication of G. Narbutaitė restores to life and introduces to the library of a writer Antanas Skripkauskas.

During the preparation of the publications of the national bibliography in press it is often encountered with a number of difficulties related to the explanation of authors, translators, etc. of the article. In her article S. Kvietkauskienė shares with the unexpected discoveries found during the preparation of the publication "Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos, 1897".

This issue also introduces to the Programme of the Retrospective Bibliographic Control until 2010 approved by the editorial staff of the National retrospective bibliography publications, where goals, objectives, the scope of bibliographic control, principles, organisation and work-sharing among subjects are indicated.

Regina Varnienė

UDK 655.535.28:006.4

Standartizavimo problemos ISSN tinkle

Françoise PELLÉ

Tarptautinis serialinių leidinių registravimo centras, 20 rue Bachaumont 75002 Paris, France, el. p. pelle@issn.org

ISSN standarto peržiūra: ISO raida, darbo grupė

Šiuo metu galiojantis ISSN standartas ISO 3297¹ buvo išleistas 1998 metais. Pagal ISO raidos taisykles visi ISO standartai kas penkeri metai sistemingai peržiūrimi. Paskutinį kartą ISSN standartas buvo peržiūrėtas 2003 metais.

ISO/TC46/SC9² nariai balsavo už ISSN standarto peržiūrą dėl šių priežasčių: į standartą turėjo būti įtraukta jau išplėsta ISSN taikymo sritis (dabartinė standarto laida neapėmė visų serialinių leidinių), apimant tęsiamuosius išteklius (tiek serialinius, tiek ir integruojamuosius išteklius³) bei atitinkamas naujas sąvokas ir apibrėžimus. Tačiau svarbiausias klausimas – ISSN skyrimo strategija, kurią reikėjo iš naujo aptarti ir priimti naujus apibrėžimus, atsižvelgiant į įvairių vartotojų susirūpinimą dėl esamos ISSN suteikimo tvarkos skirtingoms tęsiamosios išteklių laikmenoms.

2003 metais⁴ ISO/TC/SC9 pradėjo ISSN standarto peržiūrą ir sudarė darbo grupę (ISO/TC46/SC9/WG5)⁵, į kurią įėjo nacionalinių standartizacijos organizacijų paskirti ar pakviesti ekspertai tęsiamiesiems ištekliams įvertinti. Ekspertai atstovavo įvairioms profesinėms bendruomenėms, suinteresuotoms šia sritimi: leidėjams (STM leidėjai, periodinių leidinių leidėjai), prenumeratos ir kitiems tarpininkams, Tarptautiniam DOI fondui, CrossRef, OpenURL, EAN-13 (brūkšniniai kodai), bibliotekoms, duomenų bazių kūrėjams, įvairių standartų, kurių vartojimas susijęs su ISSN bei ISSN tinklu, atstovams ir ISSN tinklo nariams⁶.

Visų šių profesinių bendruomenių ekspertų indėlis buvo esminis: nuo pat peržiūros pradžios buvo aišku, kad pagrindinis dėmesys turi būti sutelktas į ISSN vartotojų poreikius ir į ISSN vartojimo apibrėžimą, siejant jį su kitais standartais bei DOI ir OpenURL.

Vienas pagrindinių sunkumų peržiūrint standartą yra ISSN vartojimas daugelyje skirtingų pasaulinių sistemų, skirtingų vartotojų ir įvairiems tikslams: leidybos procesų vadybai (leidėjai); įvairioms identifikavimo funkcijoms (bibliotekos, duomenų bazių kūrėjai, pašto tarnybos, mokesčių vadybos sistemos ir pan.); įrašų dubliavimui išvengti (jungtiniai sąrašai, bibliotekos, duomenų bazės);

autorius teisių vadybos organizacijoms; spaudos platinimui (brūkšniniai kodai); straipsnių nuorodoms; prieigai prie žurnalų ir straipsnių internete (ISSN vartojamas kaip DOI priesaga, kaip OpenURL ir URL sudėtinė dalis bei kaip URN ir kt.).

Pagrindinės problemos

Darbo grupė nuo pat pradžių nustatė keturias pagrindines problemas, kurios išliko iki paskutinio pasitarimo, įvykusio 2005 metų balandį: ISSN skyrimo strategija, ISSN taikymo sritis, ISSN vartojimas, susijęs su įvairiomis identifikavimo sistemomis bei taikomosiomis programomis (DOI ir CrossRef, URN, OpenURL), ISSN vartotojų vaidmuo ir vieta sprendimų priėmimo procese.

Tarp šių problemų neabejotinai svarbiausia yra peržiūrėti ISSN skyrimo strategiją.

ISSN skyrimo strategija: diferencijavimas, sujungimas?

Tokio paties pavadinimo leidinys gali būti leidžiamas – ir tai daroma vis dažniau – skirtingose laikmenose, pavyzdžiui, popieriuje ir internete. Kyla klausimas, ar kiekvienam jų turėtų būti skiriamas kitas ISSN, ar visiems vienas?

Šis klausimas nėra teorinis ar svarbus tik ISSN tinklui. Jis sukėlė labai karštus ginčus, kadangi atspindėjo du skirtingus ir kartais priešingus poreikius ir įsivaizdavimus, kam tarnauja ar turėtų tarnauti ISSN:

– poreikį diferencijuoti įvairias tęsiamosios išteklių laikmenos versijas tokiems tikslams kaip prenumeratos vadyba ar spaudos platinimas (poreikis identifiikuoti produktą);

– poreikį sujungti šias versijas, kad nepriklausomai nuo leidinio laikmenos būtų užtikrinta prieiga prie turinio ar sąsajos su juo, o įvairios to pavadinimo leidinio laikmenos versijos būtų grupuojamos taip, kad būtų galima jas parodyti ekrane (poreikis identifiikuoti turinį).